

Posjeći mjesečinu

Bilješka uz *Višnjik* A. P. Čehova

U jednom pismu Olgi Knipper, napisanom 20. siječnja 1901. u Nici – dakle, Olga još nije bila Čehovljeva supruga; vjenčali su se te godine u svibnju – Čehov se raspituje kako idu probe *Tri sestre* pa zaključuje: "Ako pokvarite III. čin, drama je propala, i gledatelji će me izviždati pod stare dane." Anton Pavlovič rodio se 1860.; u trenutku dok datira pismo mu je niti 41 godina. Je li bio duhovit kad je spomenuo "stare dane" ili je predosjećao da će tri godine kasnije umrijeti od tuberkuloze, ili jednostavno biti star početkom 20. st. i danas nije značilo isto? Kakogod, u tom životu nastala su djela koja su, kako je već nebrojeno puta rečeno, zauvijek promijenila svjetsko kazalište. *Platonov ili Drama bez naslova* (1881.), *Ivanov* (1887.), *Galeb* (1896.), *Ujak Vanja* (1899.), *Tri sestre* (1901.) i *Višnjik* (1903.), "cjelovečernji" su dramski naslovi kojima se pozornice neprestano iznova vraćaju, pokušavajući oživjeti "onaj neuhvatljivi ugođaj, gdje se likovi očituju kao živi i neposredni ljudi". Tim "živim i neposrednim ljudima" scenski se pristupalo, vidjeli smo, vrlo različito pa predstave nastale po Čehovljevim dramama znaju biti i vrlo duhovite i neobično ozbiljne i iscrpljujuće spore i prštavo dinamične i utihnute i strastvene... Svakako, Čehovljevu – i moguću našu – istinu treba potražiti koliko u izgovorenom, toliko i u prešućenom, koliko u pokazanom, toliko i u skrivenom. U tom smislu *Višnjik* je vrhunac dramskog stremljenja koje sâm Anton Pavlovič opisuje i ovako:

"Pokušao sam biti originalan. Nisam uvodio ni jednog zlikovca, ni jednog anđela (ali nisam mogao izuzeti budale); niti sam ikoga optuživao, ikoga obranio. Jesam li uspio ili ne, ne mogu reći."

Miroslav Čabreja i Antonia Mrkonjić

Sandra Lončarić, Ivan Čačić, Antonia Mrkonjić i Ivan Grčić

U ovom trenutku, kad s jedne strane, više ili manje artikulirano i autentično, zazivamo promjenu – društvenu, političku, ideološku, osobnu – a s druge je se pribojavamo, jer mogli bismo izgubiti neke udobnosti na koje smo navikli, *Višnjik* nam se ukazuje kao tekst koji progovara upravo o tome. O ljudima koji su se uljuljali u ugodu i koji su, kako kaže Ljubov Andrejevna, "izgubili sposobnost promatranja stvari", te onima koji predlažu konkretne akcije i nude rješenja, no u svojoj pragmatičnosti nemaju ni vremena, ni afiniteta za sanjarenja i prisjećanja, za iracionalnost i žaljenje. Lopahin, zanimanjem ne slučajno trgovac, tako će reći: "Višnje rode jednom u dvije godine, a i s tim se nema kamo, nitko ih ne kupuje.", kao i: "Trebalo tu malo raščistiti, počistiti... Na primjer, recimo, srušiti sve stare građevine, eto, ovu kuću, ona ionako

Sandra Lončarić, Aljoša Čepić i Antonija Pintarić

Antonia Mrkonjić, Aljoša Čepić, Sandra Lončarić i Antonija Stanišić Šperanda

nije više ni za što, posjeći stari višnjik..." Argumenti vlastelina, još ne dugo vlasnika imanja o kojem je riječ, bit će: "...ja sam se ovdje rodila, ovdje su živjeli moj otac i majka, moj djed, ja volim ovu kuću, svoj život bez višnjika ne mogu ni zamisliti i, ako je već tako potrebno prodati ga, onda prodajte i mene zajedno s njim...", kako ne bez patetike veli Ranjevska, a i njezin brat Gajev u sličnom je raspoloženju: "Čitav vrt se bijeli. (...) Ova dugačka aleja ide ravno, ravno, i sja noću kad je mjesečina. Sjećaš li se? Nisi zaboravila?" Čehov je izuzetan pisac, on shvaća motivacije i argumente obje strane pa ih razumijemo i osjećamo i mi. U svim njegovim dramama pa tako i u *Višnjiku*, zagledani smo u ljudsko trajanje okrhnuo nemogućnošću da pronađemo ispunjenje, da se ostvarimo. Jedni žive u prošlosti i ona ih svako toliko povlači k nekom muljevitom dnu; drugi hrle ka budućnosti, no svjesni su da nije dovoljno kupiti i prodati, posjeći i sagraditi, da bi se dohvatilo doista vrijedno. Naravno, na kraju se, kako bilježi čuvena završna didaskalija, "čuje kako daleko u vrtu sjekirom udaraju po drvu"; logika kapitala je neumitna, novo se stvara na ruševinama starog, ali pitanje je što će ti udarci donijeti. Pritom ovi što sijeku kod Čehova nisu zli, niti su oni kojima se siječe bez grijeha, daleko od toga. Tjeskoba, humor i bol *Višnjika* pulsiraju u pukotinama nesavršenosti svih njegovih likova; tu je nepregledan prostor ove drame. Okrhnuti smo i sapeti, a okolnosti se mijenjaju, promjena je nužna. Ono što se siječe nekima je tek drveće koje slabo rađa, a nekima djetinjstvo, utočište, mjesečina. Anja: "Zbogom, stari živote!" Trofimov: "Zdravo, novi živote!" Napetost vremena kojem svjedočimo po mnogočemu je bliska napetosti *Višnjika*. Nadajmo se, ne i njegovom pesimizmu.

Dubravko Mihanović

Duško Modrić

POVODOM STJECANJA STATUSA NACIONALNE PRVAKINJE

Emocije su moje najbogatije iskustvo

Koliko me divnih uspomena veže za ovih 25 godina rada, koliko učenja, uspona i padova, koliko emocija... Proživljavala sam, kako kroz uloge, tako i kroz rad na njima široku lepezu emocija i to je za mene najbogatije iskustvo. Bilo je tu svakakvih anegdota, putovanja, druženja, smijeha i suza, boli i sreće i ne bih nikad mijenjala nijedno od tih iskustava. Iz te boli i neuspjeha sam nekada najbrže učila. Kroz sve te godine susretala sam se i radila s toliko divnih i zanimljivih ljudi, da gledajući unatrag mogu samo reći da sam sretna, zadovoljna i zahvalna na svemu. Prisjećam se svojih početaka kad sam još kao srednjoškolka doselila u poslijeratni Osijek, počela studirati glumu, došla u razrušeno kazalište i krenula u tu životnu avanturu.

Nisam znala što me čeka, ali sam bila sigurna da sam odabrala pravi put, jer ta strast prema glumi, kreativnosti i stvaranju drži me još i danas i mislim da nijedan posao ne bih radila s toliko ljubavi. A moje me je Kazalište od samog početka tako snažno prigrlilo da je brzo postalo moj drugi dom. Tu sam još kao studentica dobila priliku i povjerenje igrati velike uloge i trudila sam se to povjerenje i zaslužiti... Uvijek. Status Nacionalne prvakinje svakako to i dokazuje. I tako ta povezanost, povjerenje i ljubav traje više od četvrt stoljeća. Zvuči

Sandra Lončarić i Anja Đurinić Rakočević

puno, a prošlo je kao u trenu. Sretna sam što sam na tom putu imala divnu kazališnu obitelj i publiku. Zahvalna sam svima koji su me na tom putu učili, s kojima sam zajedno stvarala i dijelila sve te emocije. Zahvalna sam svojoj vjernoj publici i onoj koja tek dolazi. Sjećam se koliko je poslijeratni Osijek žudio za duhovnom obnovom u vidu kazališnih predstava, a mi studenti dali smo svoj obol u toj obnovi. I sada u ovim izazovnim vremenima u kojima se trenutno nalazimo, pogođeni pandemijom, potresima, suočeni sa strahom, kazalište nam je i više nego potrebno jer nas zove na odgovornost i nužnost obnove naše duhovne snage u teškim vremenima, jer: umjetnost djeluje i terapeutski. Želim biti optimistična i reći da ćemo se uskoro ponovno moći, zajedno sa našom publikom, u prepunom kazalištu smijati, plakati, propitivati svijet, društvo i vrijeme u kojem živimo. Želim vjerovati da su teška i neizvjesna vremena iza nas, želim živjeti u nadi da smo najvažnije lekcije naučili i da nas čeka neko ljepše vrijeme.

Sandra Lončarić

Enes Vejzović i Antonija Pintarić

POKROVITELJ KAZALIŠTA

HEP **INA** **nexe**

GLAVNI MEDIJSKI POKROVITELJI

Glas Slavonije **SLAVONSKI** **STV**

ZAHVALJUJEMO NA POTPORI

Bijelić Co. **PEVEX**

Dukat **W** **HRT** **031 200 200 TAXI** **OTOS**

RÖMERQUELLE **merci** **GRADSKI RADIO** **filir**

ziija **KANAAN** **mako**

Zahvaljujemo:

MINISTARSTVU KULTURE I MEDIJA REPUBLIKE HRVATSKE
GRADU OSIJEKU

Nakladnik HNK U OSIJEKU / Intendantica DRAŽENA VRSELJA / Ravnateljica Drame PETRA B. BLAŠKOVIC / Urednica kazališnih izdanja IVANA ŠOJAT / Tehnički suradnik ANTE KOLOBARIĆ / Fotografije KRISTIJAN CIMER / Dizajn, priprema i tisak FOTO ART, OSIJEK, 2021. / Naklada 200 primjeraka / Redakcija zaključena: 15. siječnja 2021.

Četrdeset godina na sceni HNKu Osijeku

Teško se oteći dojmu da je stvar izmakla kontroli. Sile prirode, a onda i takozvani *veliki igrači* kao da nemaju ideju (ili imaju) kako povezati start i cilj. Bog Kaosa kolo vodi. Zahvaćeni smo tsunamijem i neka nas sila negdje nosi. No, odgojen sam tako da imam povjerenja u ljude i mislim da su u načelu dobri. Dokaz za to su Petrinja, Sisak, Glina... Vjera u čovjeka i dobro u njemu vodila me i svih ovih 40 godina trajanja na sceni. Što je 40 godina za prolaznost glumačke igre?

Za kazališnu umjetnost ništa, a za mene mnogo. U svakom životnom odabiru imamo alternativu, osim za onaj konačni ishod. Naš grad Osijek, ovo kazalište te svi ljudi koji su prošli i jesu u njemu, bili su i ostat će, vjerujem, moj izbor do kraja. Čini mi se kao da neprekidno živim dva paralelna života, onaj glumački, poslovni i privatni. U svakom od tih svjetova imam svoju obitelj. One se međusobno isprepliću i utječu jedna na drugu. Mišljenja sam da nemam etičko pravo izlagati neke najbliže ljude iz privatnog života oku javnosti. Sebe da. Glumački je poziv upravo takav; javan i otvoren. Scena je potreba, emocija i strast. Tu rastvarate i ogoljujete svoju dušu, povezujete i otvarate prolaze iz svjesnog u nesvjesno. Iz tih vrela izvlačite i onda stvarate nebrojena lica koja potom žive u suigri s partnerima i ansamblom. Ponekad je to lako, ponekad teško i mučno. Kao i u životu, ispunjeno usponima i padovima. Ali svakako katarzično, a onda i iscjeljujuće. Izvući smijeh, suze, iskrenu reakciju publike te na kraju aplauz pravo je zadovoljstvo i dar. Ne bi bilo *Rogožina*, *Ujaka Vanje*, *Strossmayera*, starog *Karenjina*, *Čebutikina*, djeda iz *Emeta*...bez sjajnih glumaca-učitelja Šove, Lonze, Krče...bez velikih redatelja Juvančića, Para, Večeka, Šarčevića, Carića, Streleca...i predivnih partnera kroz sve ove godine. Budućnost ovoga grada i kazališta je neupitna. Tu su nove generacije mladih, talentiranih, pametnih i obrazovanih zaljubljenika u kazališnu umjetnost. I kad me pitaju koliko se starim osjećam, kao da mi odnekud dolazi odgovor, bit ću tu uz vas dokle god traje starenje mladosti.

Davor Panić

Prevoditelj

A. P. Čehov

VIŠNJIK

Drama

Božidar Škritek

Redatelj

Dražen Ferencina

Dramaturg

Dubravko Mihanović

Autor glazbe

Igor Valeri

Scenografi

Dražen Ferencina, Davor Molnar

Kostimografinja

Marita Čopo

Scenski pokret

Maja Huber

Oblikovatelj svjetla

Tomislav Kobia

Asistent redatelja

Vanja Jovanović

Suradnik za mađioničarske scene

Domagoj Ivanković

PODJELA:

RANJEVSKA, Ljubov Andrejevna **Sandra Lončarić**
ANJA, njezina kći **Antonia Mrkonjić**
VARJA, njezina pokćerka **Anja Đurinović Rakočević**
DUNJAŠA, sobarica **Antonija Pintarić/Tara Rosandić**
GAJEV, Leonid Andrejević, brat Ranjevske **Miroslav Čabreja**
LOPAHIN, Jermolaj Aleksejević, trgovac **Ivan Čačić**
TROFIMOV, Pjotr Sergejević, student **Ivan Grčić**
SIMEONOV-PIŠČIK, Boris Borisovič, vlastelin **Duško Modrić**
CHARLOTA IVANOVNA, guvernant **Antonija Stanišić Šperanda**
EPIHODOV, Semjon Pantelejevič, blagajnik **Enes Vejzović**
FIRS, lakaj **Davor Panić**
JAŠA, mladi sluga **Aljoša Čepl**

Rukovoditelj Tehnike i voditelj pozornice Mato Ivić

Voditeljica maskersko-vlasuljarske radionice Ružica Miller

Voditelj rasvjete Tomislav Kobia

Voditelj tona Davorin Toth

Slikar izvođač Leon Landeka

Dekor i scenska oprema izrađeni u radionici HNK pod vodstvom Željka Jurića.

Kostimi izrađeni u krojačkoj radionici HNK pod vodstvom Gordane Jurković.

Inspicijent Eduard Srćnik

Ambijentalna premijera na Osječkom ljetu

Šaptačica Katarina Miličević

kulture 6. srpnja 2020.

Drahotuski

Premijera 22. siječnja 2021.

- Šest nominacija za Nagradu hrvatskog glumišta 2020

- Nagrada hrvatskog glumišta za izuzetno ostvarenje mladih umjetnika do 28 godina - ANTONIA MRKONJIĆ

HRVATSKO
NARODNO
KAZALIŠTE
U OSIJEKU

Koprodukcija Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku, Gradskog dramskog kazališta "Cavella" i 20. Osječčkog ljeta kulture.

A. P. Čehov

VIŠNJIK

Drama